

UN NÚMERO ESPECIAL SOBRE CLUBS ESPORTIUS

Núria Puig

INEF de Catalunya, Barcelona

El present monogràfic sobre clubs esportius ja no és, sortosament, una contribució al buit, sinó que complementa els estudis que, des de fa poc temps, s'han estat fent —o estan en curs de realització— sobre organitzacions esportives a Espanya. Aquest té com a objectiu aprofundir en la temàtica tant des del punt de vista teòric com empíric.

Podem considerar Joan Riera com el pioner, perquè va donar importància als clubs per a les ciències dels esports ja que el 1985 a la seva *Introducció a la Psicologia de l'Esport* els va considerar com un àmbit d'intervenció d'aquells qui treballaven en aquesta disciplina. D'aquesta manera, ens va introduir en el coneixement d'aquests clubs. Riera no ha deixat mai de treballar en aquest àmbit, ja que es dedicava principalment a la gestió dels recursos humans en els clubs esportius. En totes les seves enquestes sobre costums esportius de la població, Manuel García Ferrando ofereix informació sobre el nivell d'associacionisme esportiu de la població. Aquest mateix autor, ja des de 1986, també s'ha anat ocupant regularment de les organitzacions esportives, en concret de les públiques (García Ferrando, 1986 i 1989).

A partir dels anys noranta, es fan contribucions d'interès en aquest àmbit. Burriel (1990) publica el seu estudi sobre polítiques esportives municipals. Martínez del Castillo s'ocupa de la planificació de les organitzacions esportives (1996) i del mercat de treball esportiu. Per aquest motiu, veu els clubs com a àmbit d'inserció professional (1991, 1992). AIDA (1995), Escalera et al. (1995), Moreno (1993), Martínez (1996), Puig, García i López (en premsa) i Serrano (1995) emprenen directament la temàtica dels clubs.

A l'INEFC de Lleida s'està realitzant un esforç col·lectiu d'un gran interès per conèixer tots els ets i uts de l'oferta esportiva en el marc de les activitats en la natura. Sens dubte, hi ha altres treballs que s'han fet —o s'estan realitzant— i que, per ara no coneixem. I, en aquest sentit, també cal tenir en compte les traduccions de diversos autors estrangers que s'han publicat en algunes revistes.

El número especial que ara es publica té dues parts, una teòrica i una altra teòricoempírica. En ambdós casos, tenim l'honor de comptar amb la col·laboració de grans experts en aquesta temàtica.

Klaus Heinemann, catedràtic de Sociologia a la Universitat d'Hamburg (RFA) i especialista en l'àrea d'economia i empresa té un conegut historial com a expert en sociologia de l'esport i, més concretament, en l'estudi dels clubs esportius, tot i que està especialitzat en d'altres temes com l'economia de l'esport, mètodes i tècniques d'investigació, etc. El seu article «Aspectes sociològics de les organitzacions esportives» col·loca els clubs en el context de les organitzacions esportives i, més endavant, introdueix els elements bàsics per al coneixement d'aquests.

Nicola Porro és professor del Departament de Sociologia de la Universitat de Roma, «La Sapienza». És hereu de la tradició científica italiana, malauradament poc coneguda internacionalment. Per això, el seu article «L'associacionisme esportiu com a model organitzador. Moviments, sistema i canvi» pren major importància. A més a més de donar-nos a conèixer l'esmentada tradició, fa la proposta concreta de considerar els clubs esportius com a *arena política*, concepte que, en el moment d'abordar una investigació, resulta summament operatiu, atès que permet integrar dimensions tan variades com l'estructural, la històrica, la política, la cultural o la simbòlica.

La perspectiva de Trevor Slack i Tim Berrett és totalment diferent. En «La naturalesa estratègica de l'esponsorització esportiva» parlen de l'esponsorització esportiva empresarial, és a dir, dels plantejaments que es fan les empreses a l'hora de tirar endavant un programa d'esponsorització. El tema no pot ser més interessant precisament en un moment en què els fons públics escassegen i els clubs dirigeixen les seves mirades cap al sector privat. Trevor Slack ha estat professor durant molt temps a la Universitat d'Edmonton a Canadà i des de no fa pas massa, és catedràtic i degà de la De Montford University a Bedford (Gran Bretanya), fet que agrada als estudiosos europeus de les organitzacions esportives. Tim Berrett, per la seva banda, està acabant el seu doctorat a la Universitat d'Edmonton (Canadà) que precisament tracta del tema de l'article. A més de la seva activitat acadèmica, és un atleta d'un alt nivell, ja que ha participat, entre d'altres, en els Jocs Olímpics a Atlanta.

La segona part del número especial que, com ja s'ha dit té un caràcter teòrico-empíric, és el resultat d'un esforç col·lectiu que val la pena de comentar. Klaus Heinemann i Manfred Schubert (1994) van realitzar una investigació sobre els clubs esportius a Alemanya. Antonio Moreno, de l'INEF de Catalunya a Barcelona, va utilitzar el mateix qüestionari —prèviament adaptat— per estudiar els clubs de la província de Barcelona. Gràcies a l'ajut obtingut de la Dirección General de Investigación Científica y Técnica del Ministerio de Educación y Ciencia en el marc de les Accions integrades hispanoalemanyes 1995 i de la «Deutscher Akademischer Austauschdienst» en el marc dels «Projektbezogener Wissenschaftler Austausch mit Spanien. Programm 1995» ha estat possible efectuar el treball comparatiu que ara es presenta i al qual s'incorporen Carles López i qui escriu aquestes línies. Carles López és llicenciat en Educació Física per l'INEFC de Barcelona i magister de Sociologia per la Universitat d'Hamburg. Col·labora regularment amb el laboratori d'investigació social de l'INEFC de Barcelona. Antonio Moreno i Núria Puig són professors en el mateix INEFC. El primer està

acabant el seu doctorat en Filosofia i Ciències de l'Educació sobre la qüestió dels clubs esportius, i la segona és doctora en Filosofia i Ciències de l'Educació i doctora en Ciències Polítiques i Sociologia.

L'article «Clubs esportius a Espanya i Alemanya: una comparació teòrica i empírica» és pioner en l'anàlisi comparativa de clubs esportius. El Club of Cologne (concebut com a Club de Roma per a les Ciències de l'Esport) dóna suport, en aquests moments, a un grup de treball—animat per Klaus Heinemann—que pretén fer una anàlisi d'aquest tipus entre onze països europeus. Fins ara, només Suïssa ha portat a terme una enquesta d'àmbit estatal com l'alemanya; Finlàndia, Itàlia i Espanya estan treballant-hi. Malgrat tot, en cap dels casos esmentats s'ha fet encara una anàlisi comparativa. Per això, l'article que es presenta en aquest número especial d'*Apunts. Educació Física i Esports* té un interès especial. De totes maneres, cal advertir que els resultats han de ser considerats com un assaig explorador, atès que hi ha deficiències metodològiques que, ateses les limitacions pressupostàries, no s'han pogut esmenar. Se suposa que en un futur no molt llunyà es durà a terme la investigació empírica espanyola en unes condicions més favorables.

En el seu article «El procés de professionalització dels recursos humans de les associacions esportives a Espanya», Jesús Martínez del Castillo analitza l'evolució de les possibilitats de treball ofertes per les associacions esportives, fet que té un interès pràctic molt gran, ateses les dificultats d'inserció professional amb què s'estan trobant les persones que actualment acaben els seus estudis en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport. La valoració es fa mitjançant l'anàlisi secundària detallada de les dades contingudes bàsicament a les enquestes realitzades a iniciativa del Consell Superior d'Esports i dirigides pel mateix autor (Martínez del Castillo, 1991 i 1992). Jesús Martínez del Castillo és doctor en Educació Física per la Universitat de Louvain-la-Neuve a Bèlgica i actualment és professor de Gestió esportiva a la Facultat de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport de la Universitat Europea de Madrid.

El número especial es completa amb una extensa bibliografia sobre clubs esportius realitzada amb gran professionalitat per Maria Lluïsa Berasategui, responsable de la Biblioteca de l'Esport d'Esplugues de Llobregat (Barcelona), Antònia Capdevila i Javier Nieto, que ho són de les de l'INEFC de Lleida i Barcelona respectivament. El criteri que han seguit en la selecció de la documentació és escollir tota la que estigués disponible, com a mínim, en una de les tres biblioteques especialitzades en esport que existeixen a Catalunya.

Els qui hem treballat en aquest monogràfic desitgem sincerament que no només sigui útil, sinó que també permeti passar unes hores agradables durant la seva lectura.

Bibliografia

- ASOCIACIÓN PARA LA INVESTIGACIÓN DEL DEPORTE EN ANDALUCÍA, (1995): *El fútbol modesto en Sevilla: situación actual y perspectivas*, Sevilla, Ayuntamiento de Sevilla, Instituto Municipal de Deportes.
- BURRIEL, J.C., (1990): *Políticas deportivas municipales a la provincia de Barcelona*, Barcelona, Diputació de Barcelona.

- ESCALERA, J.; DÍAZ, A.L.; MARTÍNEZ, J.G., (1995): *Asociacionismo deportivo en Sevilla*, Sevilla, Ayuntamiento de Sevilla, Instituto Municipal de Deportes.
- GARCÍA FERRANDO, M., (1989): *La oferta municipal de deporte para todos en la Comunidad Valenciana*. Valencia, Dirección General de Deportes.
- GARCÍA FERRANDO, M., (1986): *La oferta municipal de deporte para todos en la Comunidad Autónoma de Madrid*, Madrid, Dirección General de Deportes.
- HEINEMANN, K.; SCHUBERT, M., (1994): *Der Sportverein*, Schorndorf, Karl Hofmann.
- MARTÍNEZ DEL CASTILLO, J. (dir.); PUIG, N.; FRAILE, A. & BOIXEDA, A. (1991), *La estructura ocupacional del deporte en España. Encuesta realizada sobre los sectores de entrenamiento, docencia, animación y dirección*. Ministerio de Educación y Ciencia -Consejo Superior de Deportes, Madrid.
- MARTÍNEZ DEL CASTILLO, J. (dir.); NAVARRO, C.; FRAILE, A.; PUIG, N.; JIMÉNEZ, J.; MARTÍNEZ, J. & DE MIGUEL, C. (1992), *Deporte, sociedad y empleo. Proyección del mercado deportivo laboral en la España de los noventa. En los sectores de entrenamiento, docencia, animación y dirección*. Ministerio de Educación y Ciencia -Consejo Superior de Deportes, Madrid.
- MARTÍNEZ DEL CASTILLO, J., (1996): «Nuevos enfoques y retos teóricos en la planificación de las organizaciones deportivas». A SANCHEZ, R.: *Los retos de las Ciencias Sociales aplicadas al deporte*, Pamplona, Asociación Española de Investigación Social Aplicada al Deporte.
- MARTÍNEZ, J.R., (1996): «Nuevas formas organizacionales de gestión deportiva: el modelo adhocrático-profesional». A GARCÍA FERRANDO, M.; MARTÍNEZ MORALES, J.R., coord. (1996): *Ocio y deporte en España. Ensayos sociológicos sobre el cambio*, Valencia, Tirant lo Blanch, pp. 259-272.
- MORENO, A., 1993: «El asociacionismo deportivo en España». A *Apunts. Educació Física i Esports*, (33), 58-63.
- PUIG, N.; GARCÍA, O.; LÓPEZ, C., (en prensa): «Sport clubs in Spain». A HEINEMANN, K. *Sports clubs in Europe*, Köln, Club of Cologne.
- RIERA, J. (1985): *Introducción a la Psicología del Deporte*, Barcelona, Martínez Roca.
- SERRANO, J.A. (1995): «Estudio del asociacionismo deportivo en un sistema deportivo con baja orientación del deporte hacia el tiempo libre». A *Actas del Congreso Científico Olímpico-1992. Actividad Física Adaptada, Psicología y Sociología*, Málaga, Instituto Andaluz del Deporte, Junta de Andalucía, (serie Deporte y Documentación, 24), pp.469-475.